

Міністерство освіти і науки України
Полтавський державний аграрний університет
Навчально-науковий інститут агротехнологій, селекції та екології
Кафедра геоматики, землеустрою та планування територій
Державний біотехнологічний університет
Кафедра управління земельними ресурсами, геодезії та кадастру
Сумський національний аграрний університет
Кафедра геодезії та землеустрою
Полтавський відділ Українського географічного товариства
ГО «Земельний фонд України»
Хорольський ботанічний сад

Агроландшафти: інноваційні підходи у землеустрої та садово-парковому господарстві:

збірник статей
II Всеукраїнської
науково-практичної конференції
присвяченої **105-річчю** Полтавського державного аграрного університету

17 квітня 2025 року

м. Полтава

Міністерство освіти і науки України
Полтавський державний аграрний університет
Навчально-науковий інститут агротехнологій, селекції та екології
Кафедра геоматики, землеустрою та планування територій
Державний біотехнологічний університет
Кафедра управління земельними ресурсами, геодезії та кадастру
Сумський національний аграрний університет
Кафедра геодезії та землеустрою
Полтавський відділ Українського географічного товариства
ГО «Земельний фонд України»
Хорольський ботанічний сад

НАВЧАЛЬНО - НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
АГРОТЕХНОЛОГІЙ, СЕЛЕКЦІЇ ТА
ЕКОЛОГІЇ

АГРОЛАНДШАФТИ: ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ У ЗЕМЛЕУСТРОЇ ТА САДОВО-ПАРКОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ

*Збірник статей
II Всеукраїнської науково-практичної конференції
Полтава, 17 квітня 2025 року*

УДК 712.24:001.895:332.3:712.253

Рекомендовано до друку вченою радою
Полтавського державного аграрного університету (
протокол № 10 від 27 травня 2025 року)

Редакційна колегія:

Шевчук С. М., доктор географічних наук, професор (головний редактор);
Маренич М. М., доктор сільськогосподарських наук, професор;
Гапон С. В., доктор біологічних наук, професор;
Ляшенко Д. О., доктор географічних наук, професор;
Зось-Кіор М. В., доктор економічних наук, професор;
Домашенко Г. Т. кандидат технічних наук, доцент;
Чувпило В. В., кандидат наук з державного управління, доцент;
Нагорна С. В., кандидат сільськогосподарських наук;
Куришко Р. В., старший викладач.

A26 Агроландшафти: інноваційні підходи у землеустрої та садово-парковому господарстві: збірник статей II Всеукраїнської науково-практичної конференції. (м. Полтава, 17 квітня 2025 р.). Полтава, 2025. 269 с.

У збірнику статей II Всеукраїнської науково-практичної конференції висвітлено результати досліджень та інноваційні підходи у геодезії, землеустрої, плануванні територій садово-паркових та лісових агроландшафтів. Видання може бути корисним для викладачів закладів вищої освіти, фахівців-практиків, здобувачів вищої освіти.

За достовірність та оригінальність опублікованих матеріалів відповідальність несуть автори. Матеріали опубліковані у авторській редакції.

ISBN 978-617-8466-22-0

© Полтавський державний аграрний університет, 2025
© Автори статей, 2025

ЗМІСТ

ПЛЕНАРНІ ДОПОВІДІ	11
Шевчук Сергій Миколайович <i>Геоінформаційне моделювання змін агроландшафтів лівобережного лісостепу України в умовах кліматичних змін для забезпечення продовольчої безпеки: обґрунтування програми дослідження</i>	11
Домашенко Галина Тимофіївна <i>Застосування ГІС-технологій у інженерно-геодезичних вишукуваннях для планування агроландшафтів</i>	16
Чувпило Вадим Вікторович <i>Використання БПЛА з метою моніторингу використання сільськогосподарських земель</i>	20
Булава Леонід Миколайович <i>Садово-паркові ландшафти поміщицьких садиб XVIII – початку XX століть (у сучасних міських межах Полтави)</i>	23
Коваленко Нінель Павлівна, Поспєлова Ганна Дмитрівна, Самородов Віктор Миколайович <i>Перспективи сортів півоній <i>Lactiflora</i> gr. вітчизняної селекції для ландшафтного дизайну</i>	27
Вережак Єлизавета Василівна, наук. кер. – Нагорна Світлана Вікторівна <i>Геодезичні роботи при проєктуванні та благоустрої ландшафтних об'єктів</i>	30
СЕКЦІЯ 1. ЗЕМЛЕУСТРІЙ, УПРАВЛІННЯ АГРОЛАНДШАФТАМИ ТА СТАЛИЙ РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ	33
Даценко Людмила Миколаївна, Тітова Світлана Вікторівна, Дубницька Маргарита Вячеславівна <i>Досягнення сталого та раціонального землекористування в Україні в умовах війни</i>	33
Кошкалда Ірина Віталіївна, Ряснянська Альона Миколаївна <i>Концепція екосистемних послуг: законодавче забезпечення та роль землеустрою</i>	36
Князь Олександр Вікторович, Анопрієнко Тетяна Володимирівна, Садовий Іван Іванович <i>Сталі агроландшафти: шляхи подолання викликів та перспективи розвитку</i>	40

Дубовик Іван Іванович

Забезпечення сталого розвитку в землеустрої: контроль за дотриманням земельного законодавства в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення України 43

Капінос Наталія Олександрівна, Сема Альона Миколаївна, Гончаренко Вероніка Миколаївна

Особливості проведення інвентаризації земель відповідно до міжнародних стандартів 47

Бабарика Валентина Геннадіївна, Погоріла Наталія Валеріївна

Особливий вид агроландшафтів – землі природно-заповідного фонду на прикладі Криворудського дендропарку загальнодержавного значення 50

Гончаров Віктор Володимирович

Проблеми деградації ґрунтів сільськогосподарського призначення 53

Данілова Наталія Василівна, Смоленська Лідія Іванівна, Янчуковська Діана Олександрівна

Сталий розвиток сільських територій в Україні: проблеми та перспективи 56

Домбровська Олена Анатоліївна, Князев Є. К.

Біоекономічний потенціал сільських територій: роль землеустрою у його реалізації 59

Гончаров Віктор Володимирович, Сема Альона Миколаївна, Гуменюк Ярослав Юрійович

Еколого-економічні аспекти управління земельними ресурсами 62

Капінос Наталія Олександрівна, Євтушенко Дарина Валеріївна

Особливості організації території малих сільськогосподарських підприємств 65

Семенов Артем Сергійович, Бондар Людмила Пилипівна

Землеустрій, управління агроландшафтами та сталий розвиток сільських територій 67

Нагорна Світлана Вікторівна, Акіменко Андрій Володимирович

Моніторинг земель: інструмент ефективного управління агроландшафтами 69

Кім Ніна Ігорівна, Сопов Дмитро Сергійович

Вплив антропогенної діяльності на біорізноманіття та шляхи його збереження 72

Гончаров Віктор Володимирович

Становлення ринку земель сільськогосподарського призначення 74

Стріла Григорій Петрович, Кичата Наталія Юріївна

Ринок, оцінка та охорона земель Полтавщини 77

Шокало Наталія Сергіївна	
<i>Збалансовані агроландшафти – запорука екологічної стабільності довкілля</i>	80
СЕКЦІЯ 2. ГЕОІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПЛАНУВАННІ АГРОЛАНДШАФТІВ	82
Денисик Григорій Іванович, Стефанков Леонід Леонідович	
<i>До проблеми картографування агроландшафтів</i>	82
Боровик Петро Миколайович, Шемякін Михайло Васильович, Видайко Ілля Валерійович	
<i>Геоінформаційні системи і технології в плануванні агроландшафтів</i>	84
Гончаров Віктор Володимирович, Міщенко Олексій Віталійович	
<i>Врівноваження геодезичної мережі пунктів за спостереженням GPS як основи кадастрового знімання</i>	86
Степаненко Тетяна Олександрівна	
<i>Геоінформаційне забезпечення моніторингу земель в умовах воєнного стану</i>	89
Винограденко Сергій Олександрович, Грек Марія Олександрівна	
<i>Організація геоінформаційного забезпечення при проведенні геодезичних робіт із землеустрою</i>	93
Laslo Oksana Oleksandrivna	
<i>Analysis of methodological aspects of planning agrolands territories with account for ecological stabilization</i>	96
Капінос Наталія Олександрівна, Остра Катерина Віталіївна	
<i>Територіальний розвиток і просторове планування в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення</i>	99
Куришко Роман Валентинович	
<i>Інтеграція геоінформаційних систем та 3D-моделювання в управлінні агроландшафтами</i>	102
Полтавець Анна Володимирівна	
<i>Геоінформаційне картографування локальних кліматичних зон мікрорайону Інгулець міста Кривий Ріг</i>	105
Матвійчук Максим Сергійович, Вербицька Сабіна Ігорівна, Грищенко Андрій Миколайович	
<i>Моніторинг стану використання земель як основа для забезпечення екологічної безпеки та сталого землекористування в Україні</i>	108

Макєєва Людмила Миколаївна, Мокєрова Наталія Валентинівна	
<i>Ландшафтно-екологічні підходи до планування використання земель в сучасних агроформуваннях</i>	111
Гнатенко Андрій Володимирович, Мовчан Володимир Васильович	
<i>Збереження байрачних лісів в умовах агроосвоєних лісостепових ландшафтів (на прикладі середньої течії річки Хорол)</i>	114
Шевчук Мирослав Сергійович, Шевчук Сергій Миколайович	
<i>Моніторинг пожежі в Малоперещепинському лісництві з використанням відкритих супутникових даних</i>	120
Тараканова Я.О, Бондар Людмила Пилипівна	
<i>Екологічна реабілітація деградованих агроландшафтів: методи відновлення та перспективи використання</i>	126
СЕКЦІЯ 3. ОБ'ЄКТИ САДОВО-ПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА ЯК ВИДИ АГРОЛАНДШАФТІВ	128
Гапон Світлана Василівна, Гапон Юрій Васильович	
<i>Мохоподібні та бріофітна рослинність парків м. Полтави: стан вивчення та напрямки подальших досліджень</i>	128
Нагорна Світлана Вікторівна	
<i>Садово-паркові об'єкти як елементи екологічної мережі агроландшафтів</i>	131
Красовський Володимир Васильович, Черняк Таїсія Василівна, Рудик Андрій Вікторович, Шкура Тетяна Володимирівна	
<i>Організація території наукової зони Хорольського ботанічного саду</i>	135
Булат Андрій Геннадійович	
<i>Вплив інгредієнтів автотранспортних викидів на енергію проростання та схожість насіння <i>Catalpa Bignonioides Walt</i></i>	140
Чикал Ксенія Миколаївна, Бондар Людмила Пилипівна	
<i>Вертикальне озелення як елемент агроландшафтів у міському середовищі</i>	145
Гапон Юрій Васильович, Пархоменко Наталія Олександрівна	
<i>Роль міських луків у підвищенні біорізноманіття та екологічної стійкості міського середовища</i>	147
Баган Алла Василівна, Рибальченко Анна Михайлівна	
<i>Прояв сортових ознак у представників роду <i>Raeonia L</i></i>	151
Закалюжний Віктор Маркович	
<i>Комахи-антофіли в екосистемах Полтавщини</i>	154

ПРОЯВ СОРТОВИХ ОЗНАК У ПРЕДСТАВНИКІВ РОДУ *PAEONIA L.*

Баган Алла Василівна, к. с.-г. н., доцент

Полтавський державний аграрний університет

alla.bagan@pdau.edu.ua

Рибальченко Анна Михайлівна, к. с.-г. н., доцент

Полтавський державний аграрний університет

anna.rybalchenko@pdau.edu.ua

Серед квітково-декоративних рослин найбільш перспективними для озелення територій є представники роду *Рaeоніа L.*, що добре використовуються у сучасному екостилі, а також для озеленення терас, балконів, веранд тощо. Деревовидні півонії можуть використовуватись яскравими акцентами на фоні газону, а трав'яні півонії зазвичай вирощують на клумбах з метою безперервного цвітіння, у рокаріях, рабатках, масивах, моносадах, а також підходять для використання у відомих типах ландшафтного дизайну, на зріз та для вигонки [5].

В Україні селекцією півоній у 1950-х роках займалися А. А. Сосновець і І. С. Краснова. У теперішній час селекцію даної культури веде В.Ф. Горобець, який створив багато сортів та гібридів: Ірокез, Героям небесної сотні, Червоний Оксамит, Чебурашка, Червоні Вітрила, Офелія, Ювілей Києва, Скарбниця та інші, що є основою вітчизняної селекції [2].

Найбільш поширеними у світовому декоративному садівництві є *Рaeоніа lactiflora Pall.* – багаторічні трав'яні рослини родини *Рaeоніaceae*. У світі налічується понад 5000 культиварів. Представники роду *Рaeоніа L.* вирощують для озеленення присадибних ділянок та клумб у парках, використовуючи трав'яні, деревовидні та іто-івонії [1, 6].

Метою наших досліджень було вивчення сортименту представників роду *Рaeоніа L.* та прояву їх сортових ознак.

За даними Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2025 році налічується 59 сортів роду *Рaeоніа L.*, які були створені у Національному ботанічному саду ім. М. М. Гришка НААНУ. 54 сорти районовані для вирощування в умовах зони Лісостепу України. Із 59 районованих сортів півонії 30 сортів можна вирощувати на зріз, 39 – для озеленення. Два сорти мають універсальний напрям використання – Дударик і Легінь Гоноровий [3].

Згідно Методики проведення експертизи сортів рослин групи декоративних на відмінність, однорідність і стабільність [4] у сортів півонії (*Рaeоніа L.*) налічується 28 сортових ознак.

За даними Державного реєстру сортів рослин досліджено частоту прояву 59 сортів роду *Рaeоніа L.* за таким ознаками: рослина за висотою, габітус рослини, квітка за типом, квітка за кількістю пелюсток, квітка за діаметром, квітка за профілем, кількість квіток на стеблі, квітка за групою кольорів, квітка за ароматом, час початку цвітіння.

Так, за висотою рослин переважали високорослі сорти роду *Рaeоніа L.* (56%), а найменше спостерігалось низькорослих сортів (10%). Більшість сортів півонії характеризувалися напіврозлогим габітусом рослин (63%), найменшу

частку становили сорти із прямим розміщенням стебел у куші (14%). Більше половини досліджуваних сортів мали одну квітку на стеблі (68%) (рис. 1.)

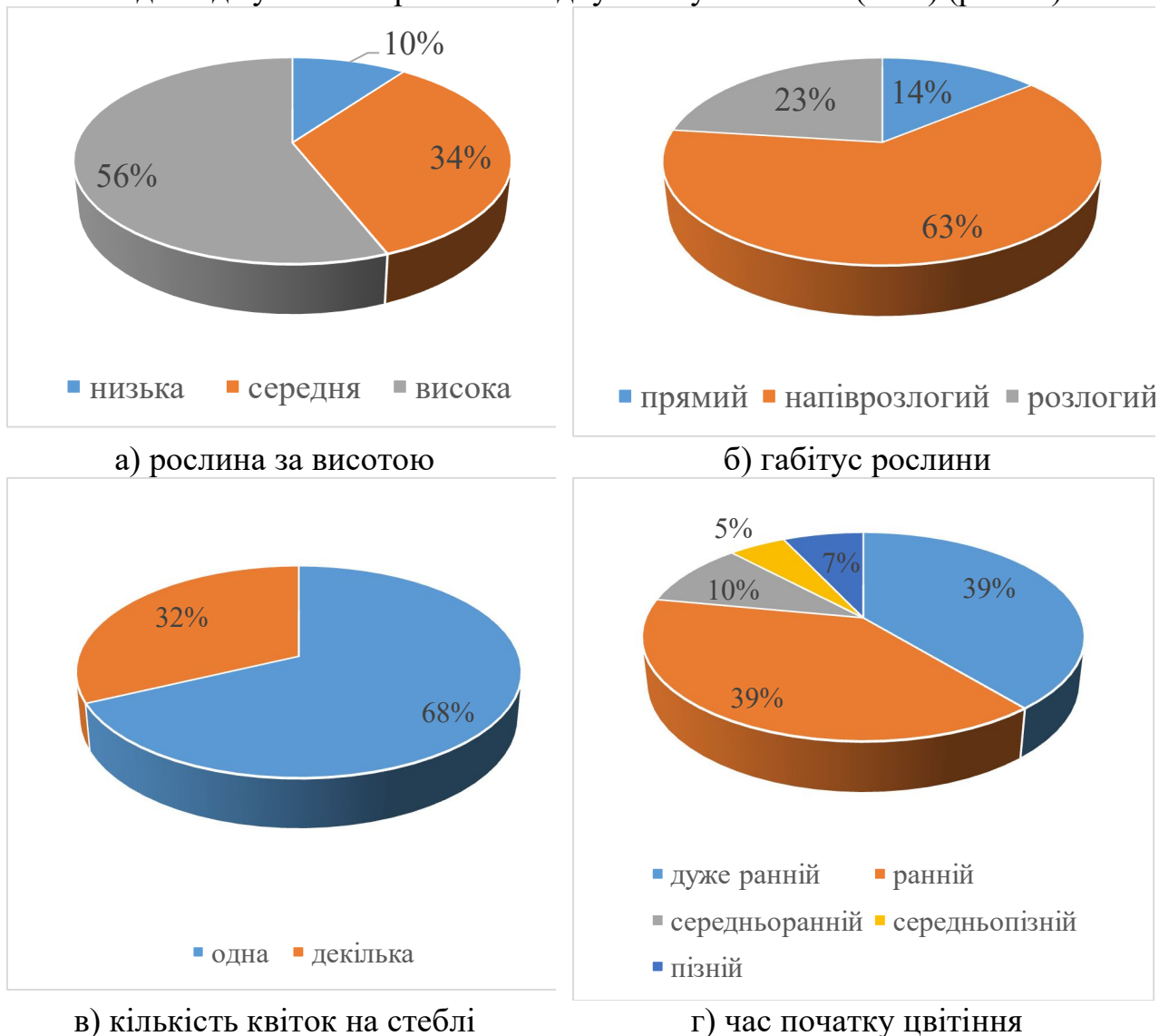

Рис. 1. Сортіві ознаки рослини півонії

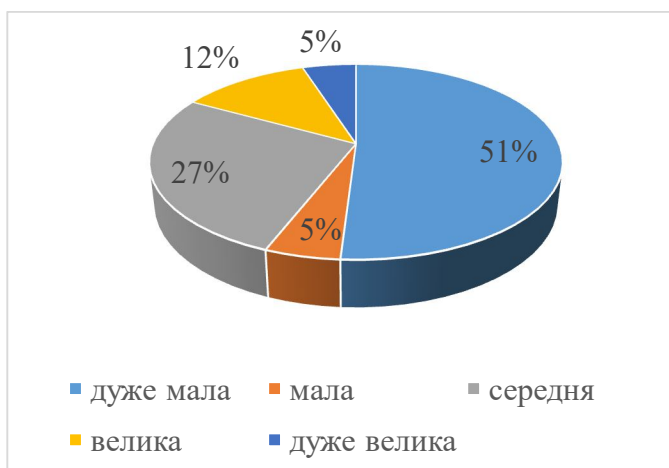
За початком цвітіння півонії переважали сорти із дуже раннім та раннім строком цвітіння (39%). Найменше відмічено сортів із середньопізнім цвітінням півонії (5%).

За типом квітки переважали сорти простої форми (47%), а найменше сортів півонії мали напівповну квітку (5%). Більшість сортів роду *Paeonia* L. характеризувалися дуже малою кількістю пелюсток у квітці. Мало і, водночас, багато пелюсток у квітці відмічено лише у 5% досліджуваних сортів. Найбільше сортів півонії мали середні за розміром квітки, а найменшу частку складали сорти із дрібними квітками (8%).

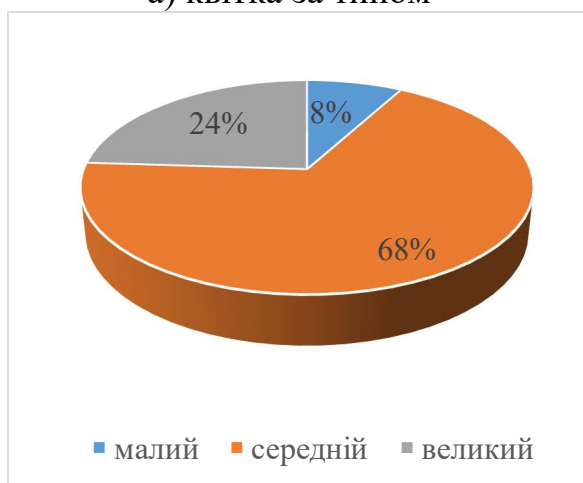
Більшість сортів характеризувалися чашкоподібним профілем квітки (58%), а найменше – мали плесканий профіль (10%). За кольоровою гамою переважали сорти півонії із червоними квітками (59%) і лише 2% складали сорти із білим забарвленням квітки. Більшій кількості сортів притаманний специфічний аромат (53%), а найменше сортів характеризувалися помірним ароматом (2%) (рис. 2).

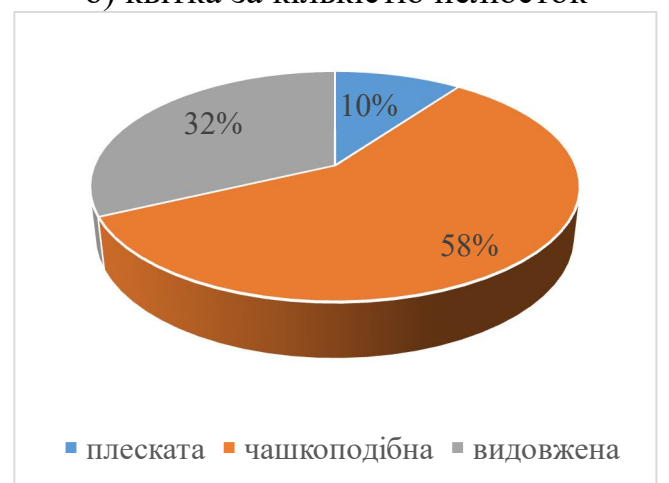
а) квітка за типом

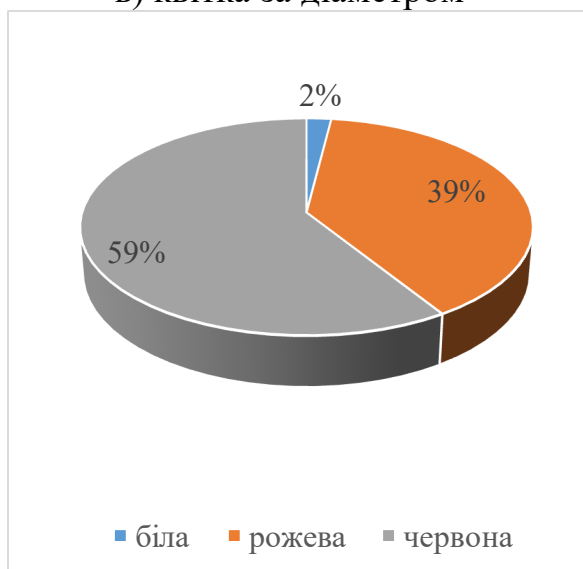
б) квітка за кількістю пелюсток

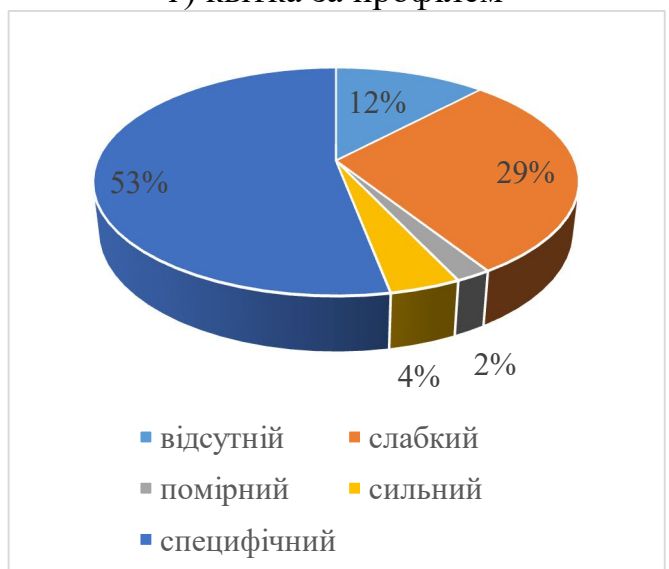
в) квітка за діаметром

г) квітка за профілем

д) квітка за групою кольорів

е) квітка за ароматом

Рис. 2. Сортівні ознаки квітки півонії

Таким чином, за частотою прояву сортових ознак у досліджуваних сортів роду *Paeonia* L. можна виділити наступні: високі, напіврозлогі рослини із однією квіткою на стеблі та дуже раннім або раннім початком цвітіння; прості, середнього розміру, червоні квітки чашкоподібної форми із дуже малою

кількістю пелюсток та специфічним ароматом.

Список використаних джерел: 1. Баган А.В., Жорник І.І. Використання ІТО-півоній у ландшафтному дизайні. Агроландшафти: інноваційні підходи у землеустрої та плануванні територій : матеріали всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. м. Полтава, 15 трав. 2024 р. Полтава, 2024. С. 11–12. 2. Горобець В.Ф., Машковська С.П., Буйдін Ю.В. та ін. Колекційний фонд квітниково-декоративних рослин Національного ботанічного саду ім. М.М. Гришка НААН України: каталог рослин. Тернопіль: Медобори. 2008. 180 с. 3. Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні. 14.04.2025 р. <https://minagro.gov.ua/file-storage/reyestr-sortiv-roslin>. 4. Методика проведення експертизи сортів рослин групи декоративних на відмінність, однорідність і стабільність. 29.03.2023 р. 1154 с. 5. Мазур В.А., Прокопчук В.М., Панцирева Г.В. Перспективність створення колекції півонії на базі ботанічного саду «Поділля» Вінницького національного аграрного університету. Сільське господарство і лісівництво. Вінниця: ВНАУ. 2018. №10. С. 5-18. 6. Прокопчук В.М., Дідур І.М., Панцирева Г.В. 6. Перспективи використання *Rosa* L. у ботанічному саду "Поділля" Вінницького національного аграрного університету. Науковий вісник НЛТУ України, 2020, Т. 30, №1. С. 39-44.

КОМАХИ-АНТОФІЛИ В ЕКОСИСТЕМАХ ПОЛТАВЩИНИ

Закалюжний Віктор Маркович, к.г.-м.н., доцент

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Комахи-запилювачі (антофіли) відіграють важливу роль у екосистемах (лісу, луків, степу) та агроландшафтах (плодовий сад, парк, поле, огорода) Землі. Сучасні дослідження свідчать про виникнення глобальної кризи запилення щодо сільськогосподарських, садово-паркових і природних екосистем. Значну частину їжі людина одержує саме з ентомофільних рослин. Тому збереження й захист антофільних видів комах як основних «агентів» запилення наразі актуальна проблема. Група дослідників під керівництвом вчених з Університету Рутгерса (США) проаналізувала врожайність понад 1500 полів на всіх континентах. Упродовж дослідження проведено статистичний аналіз понад 200 тис. «відвідувань бджолами» квітів сільськогосподарських культур, що містяться в одній із найповніших баз даних про запилення сільськогосподарських культур у світі. Наявна база даних із відкритим кодом містить три десятиліття польових спостережень за бджолами й іншими запилювачами, які відвідують рослини. Комахи-запилювачі підтримують відтворення близько 88% квіткових рослин світу і 76% провідних світових продовольчих культур. Бджоли, як правило, вважаються найефективнішими запилювачами, вони відвідують більше квітів і переносять більше пилку, ніж інші комахи [1, 4].

І висновки не підлягають сумніву: виробництво у всьому світі важливих продуктів, багатих на поживні речовини, такі як фрукти, овочі, насіння, горіхи й бобові, обмежується браком запилювачів, зокрема медоносних і диких бджіл. Результати, детально описані в *Nature Ecology & Evolution*, показали, що серед різних культур і місць розташування від однієї третини до двох третин ферм містять поля, що не дають урожаю на належному рівні через відсутність запилювачів. Дослідники виявили недобір урожайності у 25 культур, включно із